

רשומות

הצעות חוק

27 בפברואר 1995

2375

כ"ז באדר א' התשנ"ה

עמוד

366 הצעת חוק מילווה קצר מועד (תיקון מס' 6), התשנ"ה-1995
367 הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 18), התשנ"ה-1995

חק מילווה קצר מועד (תיקון מס' 6), התשנ"ה-1995

1. תיקון סעיף 1 האמור בסעיף 1 לחוק מילווה קצר מועד, התשמ"ד-1984, (להלן – החוק העיקרי) יסומן (א), ובו במקום "10,000 מליון שקלים חדשים" יבוא "15,500 מליון שקלים חדשים", ואחריו יבוא:

"(ב) הסכום האמור בסעיף קטן (א) יעודכן ב-1 בינואר וב-1 ביולי של כל שנה (להלן – יום העדכון), לפי שיעור עליית המדד או לפי שיעור עליית אמצעי התשלום, לפי הגבוה מביניהם.

(ג) בסעיף זה –

"אמצעי תשלום" – כהגדרתם בסעיף 35 לחוק בנק ישראל, התשי"ז-1954;

"מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"שיעור עליית המדד" – שיעור העלייה של המדד שפורסם לאחרונה לפני יום העדכון לעומת המדד לחודש נובמבר 1994;

"שיעור עליית אמצעי התשלום" – שיעור העלייה של אמצעי התשלום בממוצע החודשי על בסיס נתונים יומיים, לחודש אוקטובר או לחודש אפריל שקדם ליום העדכון, לפי הענין, לעומת חודש אוקטובר לשנת 1994.

2. סעיף 9 לחוק העיקרי – בטל.

¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 69; התשנ"א, עמ' 216.
² ס"ח התשי"ד, עמ' 192.

דברי הסבר

מאז שנת 1987 קיימת מגמת גידול בהיקף המק"מ הנסחר (סה"כ המק"מ במחזור בניכוי היתרה שבידי בנק ישראל) מהיקף של 0.3 מיליארד ש"ח בתחילת 1987 עד לכ-7 מיליארד ש"ח באוגוסט 1994. הגידול בהיקף המק"מ הנסחר התבטא בגידול חלקן של סכום זה בסך היתרה המותרת להנפקה מ-9% ב-1987 ל-70% ב-1994.

המק"מ משמש תשתית להשפעה על פערי הריבית במיגור השקלי, לפיתוח החוב הפנימי הלא צמוד בכלל, ובאיגרות חוב מסוג "גילון" בפרט, ולכן יש חשיבות לשמירה על היקף מתאים של מק"מ המוחזק ע"י הציבור. מוצע, על כן, לאפשר הגדלה של יתרת המק"מ, אחת לחצי שנה, בהתאם לעליית מדד המחירים לצרכן או השינוי באמצעי התשלום, לפי הגבוה מביניהם.

לאור מנגנון העדכון המוצע לסכום המרבי שניתן לגייס באיגרות חוב אלו, אין עוד צורך בסמכות של שר האוצר להגדיל את סכום המילווה לפי סעיף 9 לחוק, ולכן מוצע לבטלו.

איגרות החוב המוצאות לפי חוק מילווה קצר מועד משמשות כלי מוניטרי: הממשלה מוכרת את איגרות החוב לבנק ישראל בלבד, ובנק ישראל מוכר את איגרות החוב לציבור וקונה אותן ממנו במטרה להשפיע על הרחבתם או צמצומם של אמצעי התשלום.

למטרה זו יש להעמיד לרשות הבנק מלאי מספיק של איגרות חוב בכל סדרות המילווה, וכיום נוצר הצורך להגדיל את הסכום המרבי של 10,000 מליון ש"ח הקבוע בחוק, צורך זה בולט גם על רקע ירידת האינפלציה וגידול אטרקטיביות ההשקעה בנכסים שקליים לא צמודים, ובכללם המק"מ.

במטרה לשכלל את שוק ההון נקט בנק ישראל גם אמצעים חדשים וביניהם, עסקאות עתידיות במק"מ ועסקאות החלפה למק"מ. עקב כך התרחבו אפשרויות ההשקעה של הציבור במק"מ, ותרמו לצורך בהגדלת יתרת המק"מ, על מנת לאפשר סחירות בכל סדרות המק"מ.

חוק בנק ישראל (תיקון מס' 18), התשנ"ה-1995

תיקון סעיף 45

1. בסעיף 45 לחוק בנק ישראל, התשי"ד-1954¹ (להלן - החוק העיקרי) -

(1) בסעיף קטן (ב), במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) מקדמה ארעית לצורך גישור זמני על פערים בתורים המזומנים של הממשלה בביצוע התקציב (להלן - מקדמה ארעית), ובלבד שסך כל המקדמה הארעית לא יעלה בכל עת על 1.6% מסך כל התקציב השנתי הרגיל באותה עת, ואולם בשתי תקופות במהלך שנת הכספים, לפי בחירת הממשלה, שכל אחת מהן לא תארך יותר מ-30 ימים, יכול שסך כל המקדמה הארעית יגיע עד ל-3.2% מסך כל התקציב השנתי הרגיל לאותה עת."

(2) בסופו יבוא:

"(ג) איגרות חוב שתמכור הממשלה לבנק לפי סעיף קטן (ב2) יהיו מאחד הסוגים הסחירים הנמכרים לציבור לפי חוק מילווה המדינה, התשל"ט-1979², כפי שיקבע שר האוצר בהתייעצות עם הנגיד, והוראות החוק האמור יחולו עליהן, ואולם המיגבלה על יתרת סכום המילווה שבסעיף 1 שבו לא תחול; איגרות החוב יימכרו במחיר השוק כפי שיוסכם בין שר האוצר לבין הנגיד; שר האוצר בהתייעצות עם הנגיד, רשאי לקבוע הוראות ותנאים נוספים לביצוע סעיף קטן זה."

ביטול סעיפים
45 עד 445

2. סעיפים 445 עד 445 לחוק העיקרי - בטלים.

תיקון חוק
יסודות התקציב

3. בסעיף 48(ג) לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985³, במקום "סעיפים 45 עד 445" יבוא "סעיף 45".

¹ ס"ח התשי"ד, עמ' 192; התשמ"ה, עמ' 239; הציח התשנ"ה, עמ' 186.
² ס"ח התשל"ט, עמ' 112.
³ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

דברי הסבר

באותה שנה, על מנת לייעל את ניהול תורים המזומנים של הממשלה, מוצע לבטל את החובה להחזיר את המקדמה הארעית בתאריך שרירותי מסויים.

יש להרגיש כי הסרת מיגבלה זו תשווה את מדיניות גיוס ההון של הממשלה בחודש רצמבר למדיניות הגיוס בשאר חודשי השנה. מדיניות זו קובעת באופן שוטף את ממדי גיוס ההון המקומי במגמה לממן את הגרעון במלואו. עם זאת, האיסור על הבנק לתת לממשלה הלוואה למימון הוצאותיה נותר בתוקפו.

הוראות סעיפים 445 ו-445 לחוק נקבעו בהוראות לתקופת המעבר, לשנים 1985 עד 1987, מאחר ותקופה זו הלפה, מוצע לבטלן. כהתאם לכך יש לתקן גם את הוראות סעיף 48 לחוק יסודות התקציב המתייחסת להוראות אלו.

בשנת 1985 נתקבל תיקון מס' 15 לחוק בנק ישראל שבו נקבע האיסור הכללי על מימון הוצאות הממשלה באמצעות הלוואות מבנק ישראל, למעט יוצאים מן הכלל, חלקם לגבי שנות הכספים 1985 עד 1987 וחלקם קבועים.

אחד החריגים הקבועים שנקבעו בחוק מאפשר לממשלה לקבל מבנק ישראל מקדמה ארעית בשיעור של 1.6% מהתקציב הרגיל, ופעמיים בשנה - תקופה מרבית של חודש כל פעם - 3.2% מהתקציב כאמור. בכל מקרה חייבת המקדמה הארעית להיות מוחזרת לא יאוחר מתום שנת התקציב.

חובת ההחזרה כאמור עשויה ליצור מצב שבו הממשלה תיאלץ למכור לציבור כמות של אג"ח אשר בריעבד יסתבר כי היתה גבוהה מצרכי מימון הגרעון

